

JENS LAPIDUS

AUTEUR VAN DE STOCKHOLM-TRILOGIE

SNOEI

VERHALEN

HARD

Over het boek

Jens Lapidus is een auteur die als geen ander in de huid kan kruipen van personages uit de onderwereld. In de twaalf verhalen uit deze bundel laat hij ook andere kanten van de medaille zien: we ontmoeten bekenden uit zijn Stockholm Noir-universum, maar ook zoomen we in op specifieke momenten en herinneringen uit het leven van advocaten en slachtoffers.

De verhalen zijn tragisch, meeslepend, maar ook komisch en spelen zich af in een schimmige wereld vol grote ego's, te veel wapens en een onstilbare honger naar snel geld.

De stijl en sfeer zijn onmiskenbaar Lapidus: rauw, snel, pulserend, boeiend en hypnotiserend. Hij beschrijft onbarmhartig en met oog voor detail alles en iedereen in de *scene*. Het echte leven in Stockholm wordt getoond middels rake, gedetailleerde beschrijvingen, en net als in zijn trilogie is er aandacht voor de complexiteit van menselijke drijfveren en morele keuzes. Het leven is niet zwart-wit, het is niet louter goed tegen kwaad.

Lapidus staat in deze bundel ook stil bij de morele aspecten van misdaad. Hoe verantwoordt een strafrechtadvocaat het verdedigen van iemand die gruwelijke misdaden op zijn geweten heeft, zoals kindermishandeling of moord? Hoe vind je je plaats weer in de maatschappij als je na tien jaar vrijkomt uit de gevangenis? En hoe ga je ermee om als er een familielid achter de tralies zit?

Snoeihard bevat de korte verhalen *Het filmpje*, *Businessclass*, *Op jacht*, *Mama heeft het geprobeerd*, *Een wijk die we de onze noemden*, *Kerstin Ström*, *Een fax uit de eeuwigheid*, *Poeder*, *Eer*, *Was ik het geweest*, *Het Elboersgebergte* en *Het wachten*.

Over de auteur

Jens Lapidus (1974, Hägersten) is een zeer succesvolle strafrechtadvocaat en verdedigde beroepshalve enkele van de meest beruchte misdadigers van Zweden. Hierdoor verwierf hij unieke kennis van het criminele circuit. Zijn Stockholm-trilogie wordt vergeleken met het werk van James Ellroy en Dennis Lehane en in Zweden gingen er al ruim anderhalf miljoen exemplaren van over de toonbank. Jens Lapidus woont met zijn gezin in Stockholm.

Van dezelfde auteur

Snel geld

Bloedlink

Val dood

Stockholm Zuid

Bezoek onze internetsite www.awbruna.nl voor informatie over onze boeken, volg @AWBruna op Twitter of bezoek onze Facebook-pagina [Facebook.com/AWBrunaUitgevers](https://www.facebook.com/AWBrunaUitgevers).

Jens Lapidus

Snoeihard

Vertaald door Jasper Popma

A.W. Bruna Fictie

Oorspronkelijke titel

Mamma försökte

© Jens Lapidus 2012

Vertaling

Jasper Popma, via het Scandinavisch Vertaal- en Informatiebureau
Nederland (SVIN)

Omslagbeeld

© Andy & Michelle Kerry / Trevillion Images

Omslagontwerp

Studio Jan de Boer

© 2014 A.W. Bruna Uitgevers, Utrecht

ISBN 978 94 005 0335 9

NUR 332

Dit boek is gedrukt op papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (fsc®) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Een flink deel van de grondstof is afkomstig uit bossen en plantages die worden beheerd volgens de regels van fsc. Van het andere

deel van de grondstof is vastgesteld dat hiervoor geen houtkap in de laatste resten waardevol bos heeft plaatsgevonden. Daarom mag dit papier het fsc Mixed Sources label dragen. Voor dit boek is het fsc-gecertificeerde Munkenprint gebruikt. Dit papier is 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt en wordt geleverd door Arctic Paper Munkedals AB, Zweden.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

*Ter nagedachtenis van Hedvig. Boekenliefhebster, voorbeeld.
Mijn oma.*

Voorwoord

Ik had ooit een collega die beweerde dat het korte verhaal de gezelfproef is en de roman de meesterproef. Dat was ondoordacht, aangezien hij het in het openbaar zei en we midden in een renaissance van het Zweedse korte verhaal zaten. Dat was ruim tien jaar geleden, en vooral jonge schrijvers meenden iets in het korte verhaal te zien wat de roman hen niet kon bieden. Ze vonden het niet zo leuk om gedegradeerd te worden tot gezellen. Een andere collega en ik moesten het zo goed mogelijk weerspreken.

Maar eigenlijk is het wel waar dat het korte verhaal de rol van het jongere broertje heeft ten opzichte van de roman. Het laat zich relatief snel schrijven, wordt altijd beschreven als moeilijk verkoopbaar en niet zelden als lastig, aangezien er vaak gebruik wordt gemaakt van een ijsbergtechniek. Een beetje boven het oppervlak, veel eronder. De lezer mag zelf invullen, en om geen lege velden open te laten zijn er zowel een vaardig auteur als een geïnteresseerde lezer nodig.

Als het op de juiste manier gedaan wordt, krijgt de lezer echter een kick die een leven lang kan bijblijven. Denk aan het verhaal *De bontjas* van Hjalmar Söderberg, waar het gehele ongeluk van een huwelijk en de laatste levensvonk van een man vorm krijgen in de repliek van de echtgenote ‘Gustaf is nog niet thuis’ (als ze in de schemerige hal liefdevol bij de man in de bontjas kruipt, zonder hem goed te zien) en het antwoord ‘jawel, hij is thuis’ (aangezien het Gustaf is, die daar in de hal staat in een bontjas die hij heeft geleend van zijn

vriend, een vriend bij wie de vrouw dus eerder in de jas is gekropen). Of *Een half vel papier* van August Strindberg, waarin een weduwnaar eenzaam in de woning staat die hij met zijn familie heeft gedeeld en nadat de laatste verhuiscwagen is vertrokken wat aantekeningen op een papier leest. Verloving, huwelijk, zwangerschap, dood (in het kraambed?), een grote kist en een kleinere. En dan de onverwacht juichende samenvatting: 'Hij liep niet gebogen, toen hij naar buiten ging; integendeel, hij liep met opgeheven hoofd, als een gelukkig en trots mens, want hij beseftte dat hij het schoonste had bezeten. Hoeveel armen die dat nooit hadden gekregen!'

Het korte verhaal is van nature kameleontisch. Het ene verhaal kan bij het andere gevoegd worden waarbij de verschillende delen haast een hoofdstuk in één samenhangend verhaal kunnen lijken. Andere verhalenbundels gaan alle mogelijke kanten op. Sommige verhalen zijn momentopnames van een innerlijke toestand. Andere zijn gecomprimeerde epiek.

Het misdaadgenre biedt niet bijzonder veel korte verhalen. Wat merkwaardig is, aangezien het eigenlijk is geboren dankzij een begenadigd verhalenschrijver, namelijk Edgar Allan Poe, met zijn *De moorden in de Rue Morgue* en *De goudkever*, en werd verfijnd door Arthur Conan Doyle, wiens boeken over Sherlock Holmes ook hoofdzakelijk uit korte verhalen bestaan.

De schrijvers binnen het misdaadgenre die het hebben geprobeerd, zijn echter rijkelijk beloond. Het is alsof de verhaalvorm trekken in een oeuvre zichtbaar kan maken die een lezer, ademloos in beslag genomen door het ontrafelen van de intrige in een roman om te weten hoe het afloopt, anders niet altijd ziet.

Iedereen weet dat Jens Lapidus met de Stockholm-trilogie spannende en stilistisch innovatieve romans heeft geschreven over de parallelle wereld van de misdaad, en welverdiende

lof heeft gekregen voor zijn vermogen om vorm te geven aan taal, mode en milieus in deze wereld: de cocaïne, de schijn, de intensiteit.

Daarnaast zijn het ook romans die zowel aan de oppervlakte als in de diepte gaan over misdaad, straf en wat we normaal gesproken moraal noemen. Wat is goed en kwaad volgens de wet? En wat beschouwen we als goed en kwaad? Is de misdaad de straf waard? En hoe ziet het verdere leven eruit als de straf is uitgezeten? Dat zit allemaal in de romans. De vraag is echter of dat niet nog beter zichtbaar is in zijn korte verhalen. Om bovengenoemde redenen.

Van de verzameling van twaalf verhalen die je in je hand hebt, is een aantal eerder gepubliceerd in diverse tijdschriften en opzichzelfstaand, maar de meeste zijn nieuw. De meeste Lapidus-lezers herkennen ongetwijfeld een groot aantal personages: Javier, Jorge, Ratko, Radovan, Natalie. De meeste novelles fungeren als zelfstandige satellieten in het zwarte zonnestelsel van Jens Lapidus; het zijn commentaren op en verdere ontwikkelingen van thema's in de verhalen uit de Stockholmtrilogie. Het perspectief is echter gedeeltelijk anders: de bak is niet alleen een wachtruimte onderweg naar een nieuwe en succesvollere misdaadcarrière. Dit is vooral duidelijk in *Eer* en *Een wijk die we de onze noemden*. En het pathologische van het geweld krijgt scherpe contouren in een verhaal als *Businessclass*, op ongeveer dezelfde wijze als Martin Scorsese in *Goodfellas* een heel ander beeld van het georganiseerde geweld gaf dan bijvoorbeeld Coppola in *The Godfather* deed; dit was geen Romeinse keizerfamilie die werd gestuurd door een soort eigen schitterende logica van de macht. Deze mannen waren knettergek en paranoïde.

Ik hoop dat je net als ik een nieuwe kant van Jens Lapidus ontdekt, als iemand die een tekst binnen no time kan opladen tot een waanzinnig hoog voltage en er tegelijkertijd verstan-

dig en genuanceerd in kan redeneren, ook als hij maar vijftien bladzijden tot zijn beschikking heeft. Als iemand die schrijft met een ervaren, heldere blik op de zinloosheid van de misdaad en de al te lange weg terug, over hen die het misschien, misschien niet, opbrengen buiten de muren te wachten. Dat alles. En tegelijkertijd even schaamteloos onderhoudend als altijd.

Stephen Farran-Lee
Uitgever
Albert Bonniers Förlag, Zweden

Het filmpje

Ik trok de stoel bij en ging zitten. Hij knarste en in de doodstille kamer, waar behalve de wiebelige stalen tafel en de twee stoelen niets stond, klonk het alsof hij diepe krassen in het linoleum maakte. Maar dat was natuurlijk niet zo. Deze vloer was erop gemaakt bloed, leugens, tranen en ruwe behandeling te verdragen en het leek alsof dat alles er diep in doorgedrongen was, terwijl er toch ook een duidelijke lucht van schuurmiddel in de kamer hing.

Ik wachtte, sloeg mijn benen over elkaar en legde mijn handen op mijn knieën. Normaal gesproken zou ik mijn mobieltje hebben gepakt om de krant te lezen of mail te checken; ik kan niet goed tegen improductieve tijd, rijen, metroritten, buiten rechtszalen op uitspraken zitten wachten. Maar ik moest het ermee doen, ik kon hier niet met mijn telefoon zitten pielen, niet in de verhoorruimte in het arrestantenlokaal van bureau Huddinge. In arrestantenlokalen mag je je mobiel eigenlijk niet bij je hebben, laat staan hem aan hebben. En je mag hem al helemaal niet gebruiken.

Zeven minuten zat ik zo, heel stil, en ik probeerde nergens aan te denken, alleen te ontspannen en in een soort meditatieve toestand te verzinken. Mijn cliënt kon elk moment komen, maar ik had geen horloge om en hierbinnen bestond geen tijd: geen klok aan de muur. Ik wilde me niet eens bewegen, want ik had het onbehaaglijke idee bekeken te worden. In sommige verhoorkamers had je bewakingscamera's, maar hier zag ik niet van die ronde vissenogen die zo vaak uitke-

ken over de openbare ruimtes waar ik normaal gesproken verbleef.

Het werkte niet. Voor mij werkt het bijna nooit. Ik denk te makkelijk aan het feit dat ik denk en dat is nu net wat me het meeste stoort, die bewustmaking.

Ons weekendje buiten de stad, twee dagen geleden. We hadden bladeren geharkt en de bloembedden gereedgemaakt, John en Joel waren bang geweest voor de mieren die omhoog krioelden in het zand van de zandbak die ik had gemaakt, maar Isabella kon het niks schelen; ze begreep vast niet goed wat dat voor diertjes waren. De zandbak is het enige in mijn leven wat ik ooit van de grond af heb opgebouwd, ik heb elke plank geschuurd en geolied, de constructie uitgedacht, hem vastgezet in de grond, alles aan elkaar getimmerd en het zand erheen gereden. Hij ziet er beroerd uit.

Daarna hielpen de kinderen ons om de bladeren in de zachte, groene stoffen zakken te stoppen die we bij de boerderij hadden gehaald en ik sleepte ze zelf het bos in naar de grote afvalhoop verderop. We zullen die hoop nooit verbranden, hij ligt te dicht bij de bomen, en ik vroeg me af hoe lang het de natuurlijke processen zou kosten om de bladeren, takken en het onkruid af te breken, ze te laten wegrotten en op te laten gaan in de vegetatie en de aarde, een onderdeel te vormen van een kringloop waar ik met mijn levensstijl voor eeuwig buitensta.

We gingen met John en Joel op ontdekkingsstocht terwijl Isabella in de wagen lag te slapen en ze vonden ieder negen stokken. Sommige stelden pistolen voor en andere laserzwaarden en ze moesten allemaal mee naar het huis en later ook naar de stad.

Nadat we de stokken in de achterbak hadden gelegd, wilden ze een film zien, maar toen de tweeling zich voor de televisie installeerde, had ik het gevoel dat ik mijn vaderschap verwaarloosde, dat ik me onttrok aan een verantwoordelijkheid

waar geen compromissen over te sluiten waren. Alsof ik mezelf bedonderde, en de rest van de wereld nog veel meer, door te doen alsof ik een betrokken vader was.

Er werd op de deur geklopt, die ging open en de bewaarders leidden hem binnen. Cenneth, mijn cliënt. We hadden elkaar nooit eerder ontmoet en behalve de kwalificatie van het delict wist ik niets over de zaak. De aanvraag was de dag ervoor gekomen op verzoek van Cenneth; misschien had iemand die hij kende mij al eens als advocaat gehad. Voordat ik een cliënt ontmoet, weet ik praktisch nooit waarom ze mij precies willen hebben, en dat zorgt voor enige onzekerheid. Welke verwachtingen hebben ze van het gesprek, wat hebben ze over me gehoord? Wat denken ze dat ik tijdens de rechtszaak kan bereiken? Hoewel ik op tv ben geweest, ben ik geen tovenaer.

Cenneth en ik schudden elkaar de hand, de bewaarder liet ons alleen. De stoelpoten schraaptten en we gingen zitten. Hij had een nieuwsgierige, onderzoekende blik en weinig haar voor zijn leeftijd.

‘Hoe is het?’ vroeg ik.

Cenneth grinnikte ironisch. ‘Kan beter.’

‘Kon je een beetje slapen vannacht?’

‘Totaal niet. En het was ijskoud in de cel. Ik heb om een extra deken gevraagd, maar daar hadden ze schijt aan.’

We hadden het een tijdje over de routines in de politiecel. Ze hoefden hier zelden langer dan een paar dagen te blijven, maar de cellen waren krap, geen meubels, geen tv, geen fatsoenlijk bed. Alleen een geplastificeerd matras en een dunne deken zoals op een ziekenhuisbed. Ik bedacht hoeveel van dit soort gesprekken ik elke maand heb, met mensen van wie ik niets weet en die opgepakt, beschuldigd, gechoqueerd, bang zijn, voor wie ik het enige contact met de buitenwereld ben, en misschien degene op wie ze al hun hoop vestigen.

‘Hebben ze je al verhoord?’ vroeg ik hem toen het gespreks-

onderwerp 'het sadisme van de politie' was uitgeput.

'Ja, een kort verhoor, maar ik zei dat ik wou dat jij aanwezig was, dus ik heb niet veel gezegd.'

'Prima. En wat zeggen ze dat je hebt gedaan? Ik heb alleen de kwalificatie gezien.'

Cenneth keek me recht in de ogen. 'Ze zeggen dat ik Wilgot heb geslagen.'

'Wie is Wilgot?'

'De zoon van mijn vriendin.'

'Zijn ze ingegaan op details?'

'Nee, niet direct. Maar ze zeggen dat ik het jarenlang zou hebben gedaan.'

'En wat heb jij daarop gezegd?'

Cenneth sloeg zijn blik neer. 'Ik heb niks gedaan.'

Tien minuten later had ik genoeg achtergrondinformatie. Ik kende nog steeds geen details, maar mijn cliënt zei dat alles verzonnen was en dat Sofia's vorige vriend hierachter moest zitten. Hij scheen extreem jaloers te zijn en had hen de laatste vijf jaar niet met rust gelaten.

Ik deed de deur open en riep naar de agenten die een stukje verderop in de gang stonden; het was onmogelijk me niet af te vragen of ze hadden geprobeerd het gesprek tussen Cenneth en mij af te luisteren.

Ze stelden zich voor, de politieman en de politievrouw, en legden hun blocnote en opnameapparaatje op tafel. Eerst vroegen ze hoe lang Cenneth en zijn vriendin bij elkaar waren, hoe vaak hij bij Wilgot was en hoe de stemming dan meestal was.

Het waren algemene vragen, ze wilden een beetje gemoeidelijke sfeer creëren zodat Cenneth niet dicht zou klappen en defensief werd. Ze kwamen echter al vrij snel ter zake. Hij werd ervan beschuldigd Wilgot de afgelopen twee jaar zwaar mishandeld te hebben op verschillende sadistische manieren.

Cenneth ontkende, hij zei dat ze geen bewijs hadden, dat alles gewoon een samenzwering was die in scène was gezet door de politie, jeugdzorg en de vorige vriend van zijn vriendin. Ik zei niets, het was mijn taak niet om me te bemoeien met het politieverhoor, tenzij het er niet juist aan toe ging. Ik zou het bijvoorbeeld niet oké gevonden hebben als ze hadden geprobeerd mijn cliënt erin te luizen met hypothetische vragen als: ‘Maar als je nou boos op de jongen was geweest, had je hem dan kunnen slaan?’ Maar deze twee agenten leken geen vuile trucjes te gebruiken. Ze stelden directe vragen en herhaalden zichzelf niet onnodig.

Na een uur zeiden ze dat ze iets wilden laten zien. De agente pakte een laptop, klapte hem open en draaide het scherm naar ons toe. Ze stopte er een dvd in, die automatisch begon.

Ze keek naar Cenneth. ‘Dit filmpje hebben we in je telefoon gevonden.’

Ik zag meteen dat het filmbestand twintig minuten duurde. Op een hoge stoel aan een eettafel zat een jongetje van een jaar of zes. Daarna hoorde ik een mannenstem, het was moeilijk te zeggen of die van Cenneth was.

‘Nu ga ik filmen, omdat ik wil dat we hier later naar kijken, omdat je zo strontvervelend en lastig bent geweest, Wilgot.’

Het beeld bibberde en het leek alsof degene die praatte ondertussen met zijn andere hand aan het filmen was. De enige conclusie was dat er één dader ter plaatse was.

Volwassen handen spanden een soort riem om de buik van de jongen en bevestigden die aan de stoel. De jongen huilde onafgebroken, alsof hij wist wat er ging komen. Volwassen handen sloegen het kind op zijn wang. Volwassen handen braken zeep in stukjes ter grootte van suikerklontjes en dwongen hem te eten. De jongen gaf over. Volwassen handen staken een aansteker aan.

Het was het akeligste dat ik ooit had gezien, en ik probeerde mijn blik op de muur te richten in plaats van op het beeld-

scherm zodat ik de gruwel alleen vanuit mijn ooghoeken zag, maar ondertussen moest ik dit goed bestuderen; er konden details zijn waaruit bleek wie de dader was. Ik wilde dat het ophield.

Toen ik thuiskwam, kwamen Joel en John in de hal naar me toe gerend, ik knuffelde ze allebei, terwijl Isabella, die altijd wat later was, ‘mijn papa’ riep en John riep: ‘Nee, hij is mijn papa.’

We aten vissticks en aardappelpuree en Amelie had de aardappelpuree met veel boter en volle melk gemaakt, dus hij was ongelofelijk romig en lekker. De kinderen aten eerst de plakken komkommer op die ik op hun bord had gelegd. Zelf strooide ik flink wat Herbamare over de mijne, een slechte gewoonte die ik me heb aangemeten, om bijna alles daarmee te kruiden. Amelie gebruikte zoutvlokken.

Ik zei in het Engels tegen haar: *‘I had a really bad experience today.’*

‘Op je werk?’

‘Ja,’ zei ik, en ik vroeg me af hoeveel ik kon vertellen. ‘Een kind dat werd mishandeld. Meer kan ik niet zeggen.’

Ze sneed een stukje visstick af en stopte het in haar mond. Ze was deze cryptische gesprekken gewend, ik kon mijn werk nooit uitputtend met haar bespreken. Soms was het alsof er een afstand tussen ons ontstond, niet doordat we overdag in verschillende werelden leefden, maar doordat de gesprekken zo sterk gecensureerd waren dat het doorwerkte in alles wat we zeiden. Ik wist niet wat ze van me zou vinden als ze alles over mijn werk zou weten.

Ik kon niet slapen. Isabella had geweigerd in haar eigen bed te slapen en lag daarom tussen ons in.

Ik overwoog naar de woonkamer te gaan en op de bank te gaan zitten om de Le Carré waar ik in bezig was uit te lezen,

maar mijn vermoeidheid verzette zich. Toch was ik niet in staat mijn ogen dicht te doen. Ik zag Cenneths gezicht voor me, zijn handen op de wankelende tafel in de verhoorruijnte, en ik probeerde ze niet te vergelijken met de handen in het filmpje op de mobiele telefoon. Daarna dook het gezicht van het huilende kind op, maar toen draaide ik op mijn zij en zette mijn mobiel aan, die scheen spookachtig in onze slaapkamer en ik dacht hoe vreemd het toch is dat zo'n kleine lichtbron een hele kamer kan verlichten.

Ik had ergere beelden gezien in onderzoeksdossiers, had ergere verhalen keer op keer horen vertellen in de rechtszalen. Toch durfde ik mijn ogen niet dicht te doen.